

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО СТУДЕНТА В КЛАСІ СОЛЬНОГО СПІВУ (НА МАТЕРІАЛІ РОБОТИ НАД НАРОДНОЮ ПІСНЕЮ)

прикладі і факти, розкривалися причинно-наслідкові зв'язки явищ, процесів, подій, превалювали проблемно-пошукові завдання, які розвивали б здібності й мислення учнів, давали б їм можливість самовиражатися та самореалізуватися. Подальшого дослідження потребують питання чинників виховання у творчій спадщині Івана Франка.

1. Вишневецький О. До питання змісту і методів навчання у педагогічних поглядах І. Франка / Омелян Вишневецький // Вишневецький О. Педагогічні етюди. – Дрогобич: ДДПУ ім. І. Франка, 2007. – С. 142–148.

2. Захлюпана Н. Іван Франко про реформування школи і сучасність / Ніна Захлюпана // Педагогічна думка. – 2006. – №4. – С. 24–27.

3. Злупко С.М. Наука і наукознавство у творчості Івана Франка / Степан Миколайович Злупко // Вісник Національної академії наук України. – 2006. – № 8. – С. 41–49.

4. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника (ЛННБ імені В. Стефаника), відділ рукописів. – Ф. 29 (Михайло Возняк). – Од. зб. 126. – Стаття М. Возняка “Остання спроба [народу] ввести Франка до парламенту”. – 27 арк.

5. ЛННБ імені В. Стефаника, відділ рукописів. – Ф. 29 (Михайло Возняк). – Од. зб. 736. – Промова

І. Франка на вечорі в честь Шевченка 05.04.1903 року. – 12 арк.

6. ЛННБ імені В. Стефаника, відділ рукописів. – Ф. 29 (Михайло Возняк). – Од. зб. 738. – І. Франко [рукопис без заголовку] про гімназійних учителів. – 2 арк.

7. Маковська Ю. Драма І. Франка “Учитель” на тлі суспільного життя Галичини кінця XIX століття / Ю. Маковська // Українська література в загальноосвітній школі. – 2008. – № 10. – С. 2–5.

8. Рибалка А. Іван Франко про важливість створення бібліотек та читальень для поширення освіти в Україні / Анна Рибалка // Вісник книжкової палати. – 2005. – № 12. – С. 42–46.

9. Скільський Д. “Учителем школа стоїть”: Особа вчителя у творчості Івана Франка / Д. Скільський // Рідна школа. – 2000. – № 10. – С. 59–62.

10. Франко І.Я. Зібрання творів: У 20-ти т. – К.: Держлітвидав, 1955–1956.

11. Франко І.Я. Зібрання творів: У 50-ти т. – К.: Наук. думка, 1976–1984.

12. Франко І.Я. Мозаїка: Із творів, що не ввійшли до Зібрання творів у 50-ти т. / Упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів: Каменярь, 2001. – 434 с.

13. Франко І.Я. Педагогічні статті і висловлювання / За ред. О. Дзевєріна. – К.: Рад. школа, 1960. – 299 с.

14. Шиян Р. Франко як аналітик освітньої політики / Роман Шиян // Педагогічна думка. – 2007. – № 1. – С. 3–5.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2012

УДК 78.087.1:784.4

Петро Турянський, доцент кафедри народних інструментів та вокалу

Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО СТУДЕНТА В КЛАСІ СОЛЬНОГО СПІВУ (НА МАТЕРІАЛІ РОБОТИ НАД НАРОДНОЮ ПІСНЕЮ)

Стаття націлює увагу на українську народну пісню як важливу складову навчальної програми студента. Акцентовується увага на індивідуальний підхід до студента у процесі розвитку його вокальних і музичних даних.

Ключові слова: вокально-музичне виховання, сольний спів, вокаліст, пісня.

Літ. 6.

Постановка проблеми. Виходячи з практичного досвіду викладання предмету “Постановка голосу” у вищій школі, автор надає великого значення народній пісні, як основному навчальному матеріалу у розвитку вокально-технічних даних студента.

Українська народна пісня також є важливим виховним засобом у морально-етичному та національному вихованні студентів.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Проблематика, яка є у даній статті, вже висвітлювалася в науково-методичних працях

відомих педагогів-методистів: М.І. Глінки, Я.І. Глінки, О. Варламова, А.Г. Менабені, В.А. Багодурова, Г.П. Стулова.

Мета статті. Висвітлити дану проблему, ґрунтуючись на досвіді відомих педагогів-співаків, а також на власному досвіді у ДДПУ імені Івана Франка.

Виклад основного матеріалу. Загальноприйняті положення сучасної педагогіки про індивідуальний підхід до студента набувають великого значення у вокальному навчанні.

У кожного учня свій психологічний склад, характер, в тій чи іншій мірі виражені музичні

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО СТУДЕНТА В КЛАСІ СОЛЬНОГО СПІВУ (НА МАТЕРІАЛІ РОБОТИ НАД НАРОДНОЮ ПІСНЕЮ)

здібності. Крім всього іншого, на перший план у класі сольного співу впливає необхідність роботи над якісним звукоутворенням голосу кожного учня, що зумовлене особливостями будови і роботи його голосового апарату. Кожен студент-початківець для педагога-вокаліста є новим завданням, яке йому потрібно вирішувати гнучко, поєднуючи форми і методи педагогічного впливу.

Під індивідуальним підходом ми розуміємо таку організацію учбового процесу, при якому вибір способів, прийомів, методів впливу, темпів навчання визначаються індивідуальністю студентів, рівнем розвитку їх музичних здібностей.

В індивідуальний план початківця-співака як основа основ включається вивчення української народної пісні. Робота проводиться за провідним принципом музичної педагогіки: єдністю вокально-технічної і художньої сторін навчання.

У вокально-музичному вихованні студента народна пісня повинна бути домінуючою і вирішальною у формуванні правильних ідейно-естетичних і вокально-технічних навиків, які дозволять в майбутньому розкрити і оцінити красу і багатство як своєї народної і професійної музики, так і творів світової музичної культури.

Вокально-музичне виховання студента перш за все повинно базуватися на національній основі. Народна пісня має стати основним навчальним матеріалом навчання студента.

Роль народної пісні в системі музичного виховання і освіти важко переоцінити, адже вона, як один із видів художнього надбання народу, багатогранно відображає життя людини в різні суспільно-історичні епохи, розкриває її духовне багатство, красу, морально-етичні ідеали, тяжіння до добра і справедливості.

Стикаючись з народними піснями різних жанрів, студенти глибше пізнають світ, знайомляться з історією і звичаями рідного народу. Вони збагачують свою уяву яскравими музично-поетичними образами, що викристалізувались протягом багатьох століть у процесі колективної творчої практики різних поколінь народу.

Українська народна пісня втілена великими українськими та російськими класиками як в оперних, так і в окремих симфонічних творах.

Наприклад, в опері “Сорочинський ярмарок” М.П. Мусоргського звучить наш український гопак. Українські пісні обробляли Глінка, Чайковський, Римський-Корсаков. Зокрема, колядки в опері “Ніч перед Різдом”, вже не кажучи про Гулака-Артемівського, Лисенка.

У кожній народній пісні закономірно прослідковується своєрідний шлях емоційного

пізнання і сприймання, життя наших пращурів з допомогою здавна існуючих різноманітних музичних форм і жанрів, що може бути ефективним музично-виховним матеріалом. Адже народна пісня служить могутнім засобом не лише для пізнання минулого, а й виховання сучасної молоді. В умовах відображення національної культури народна пісня, що корінням своїм глибоко сягає в глибину народного життя, несе в собі велику духовну силу. В ній виявляється характер, особливості душі народу, виражається любов до Батьківщини, до краси рідного краю, в ній поєднуються сердечність і ласка, гумор і жарг. Залучення до духовних багатств (звичаїв, ритуалів, моральних норм, традицій, народної мудрості) через народну пісню на всіх етапах розвитку людства було складовою частиною загального виховання підрастаючого покоління.

Нині в роботах з проблем індивідуального підходу, зокрема, у “Методиці навчання сольного співу” виділяють два аспекти:

1. Різниця в рівні розвитку тієї чи іншої здібності, властивості, якості.

2. Аспект якісної своєрідності розвитку здібностей. При цьому цей аспект оцінюється як основний щодо першого. Власне, неповторність, винятковість кожної особистості є підставою для підходу, який і називається індивідуальним.

Специфічність підготовки спеціаліста полягає у тому, що він є не тільки творчим “дослідником” народних пісень, а і їх інтерпретатором. Жанрова ознака, стиль, форма, темброве забарвлення та інші особливості – все це залежить від індивідуальності виконавця.

Як досліджували визначні педагоги-співаки М. Микиша, Г. Комарович та ін., вміле узагальнення елементів твору з метою відтворення в звуці живого конкретного образу, що є основною суттю творчого процесу інтерпретації.

Всі індивідуально-особистісні якості вокаліста проявляються не тільки в процесі концертного виконання, але і на попередніх етапах роботи над піснею.

Надзвичайно важливо для музичної педагогіки, на думку майстрів-вокалістів, є те, що не слід ставити в залежність студента від свого рівня розуміння, а слід глибоко вивчити його можливості і перспективи.

Аналіз практики навчання у класі вокалу показує, що індивідуальний підхід з метою формування музично-виконавських здібностей і розвитку таких професійно-значущих якостей виконавця, як воля, цілеспрямованість, увага здійснюється стихійно. Серед викладачів побутує інтуїтивно емпіричний підхід в питанні визначення

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО СТУДЕНТА В КЛАСІ СОЛЬНОГО СПІВУ (НА МАТЕРІАЛІ РОБОТИ НАД НАРОДНОЮ ПІСНЕЮ)

індивідуальних особливостей студентів, вибору форм і методів впливу на учнів-співаків.

Робота вчителя музики у школі в ролі виконавця потребує від нього особливо розвинутих волевових якостей. Це насамперед володіння собою, цілеспрямованість, ініціатива, рішучість, витримка, а також артистизм. На жаль, воля як індивідуальна і професійно значуща особливість в діяльності виконавця дотепер ще недостатньо вивчена. Труднощі при дослідженні волевових якостей полягають у тому, що на даний час відсутні справжні наукові методики.

У процесі розвитку індивідуальних якостей учня повинно домінувати комплексне навчання, при якому формування виконавських здібностей нерозривно пов'язане з розвитком інших сторін особистості (емоційних, інтелектуальних). Виконавські здібності треба розглядати як частини цілісної структури особистості: з одного боку, вона залежить від цих компонентів, з іншого – сама впливає на них.

На початковому етапі навчання ефективною є методика компенсації нерозвинутих музичних здібностей в підборі учбового репертуару, у виборі форм і методів роботи над ним, виконавського трактування студента.

З метою розроблення диференційованої методики на даному етапі висунуто на перший план:

- аналіз структури музичних здібностей студента з точки зору місця і ролі в ній виконавської волі;
- виявлення ролі виконавської волі в цілісній структурі особистості учня класу сольного співу;
- визначення об'єктивної типології виконавської волі студента-співака.

Щоб вирішувати ці вокальні проблеми, треба тренуватися щодня, як скрипаль, трубач чи піаніст, а не від випадку до випадку, що мені це якось обійдеться.

Не обійдеться, а обов'язково дається взнаки і дуже швидко. Тому щодня слід робити “голосову гімнастику” – співати гами і вправи. Крім цього треба дбати про збереження і розвиток голосу,

адже це інструмент, на якому я граю, з якого я повинен добувати і красиві, і різноманітні щодо забарвлення звуку, щоб виразити в них ті чи інші почуття, які закладені у вокальних творах, зокрема, в українських народних піснях.

Всім митцям слід прагнути до відтворення чистоти мови народної, мови, якою передається любов до дівчини, як у тій чудовій пісні “Я тебе, вірная, аж до хатиноньки сам на руках однесу...”. Скільки у цих словах ніжності, тепла, любові... А скільки гумору у тих піснях! Візьмемо хоч би такі пісні “Про Євнуха” або “Як засядем, браття, коло чари...”. Треба сказати, що усі грані людських почуттів відображені у нашій народній пісні. Ось чому вона невмируща. Як людськими почуттями не можна повністю передати і вичерпати, так і пісня, що відображає ці почуття, буде завжди невичерпним джерелом, з якого питимуть живу воду всі митці України.

Висновки. У статті розкриваються проблеми, які пов'язані з індивідуальним підходом до студента, що базується на народно-пісенному матеріалі як домінуючому у класі сольного співу.

1. Микита М. *Практичні основи вокального мистецтва* / М. Микиша. – К.: Муз.Україна, 1985. – 80 с.

2. Менабени А. *Методика обучения сольному пению* / А. Менабени. – М.: Просвещение, 1987. – 4. – 91 с.

3. Гребенюк Н. *Особистісно орієнтований підхід у розвитку індивідуальності співака* / Н. Гребенюк // *Музичне виконавство*. – К.: Н.М.А.І ім. П.Чайковського, 2002. – Вип. 14. – С. 156 – 165.

4. Жданович О. *Некоторые вопросы вокальной методики* / О. Зданович. – М.: Музыка, 1965. – 147 с.

5. Гмиря Б. *Розвиток творчості індивідуальності* / Б. Гмиря // *Гиря Б. Творчість* / [Відп. редактор / Б. Буряк] – К.: Муз. Україна, 1975. – С. 85 – 93.

6. Гиря Б. *Про українську пісню* / Б. Гмиря / *Гиря Б. Творчість* / [Відп. редактор Б. Буряк]. – К.: Муз. Україна, 1975. – С. 93 – 95.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2012

*“Ми не лукавили з тобою,
Ми просто йшли; у нас нема
Зерна неправди за собою.”*

*Шарас Шевченко
“Доля”*

